

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Кафедра державного управління
та місцевого самоврядування

СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

збірник наукових праць
Випуск 2, 2014 р.

Рівне – 2014

Зміст випуску

<i>ТЕОРЕТИКО-МЕТОДО-ЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ</i>	Драган І.О. Формування нових управлінських підходів до взаємодії суб'єктів природо-ресурсних відносин.....	7
	Кальниш Ю. Г. Тенденції сучасного конституційного процесу: виклики для України.....	13
	Коваленко М. М. Богословська спадщина та державне управління: закономірність синтезу	17
	Пархоменко-Куцевіл О. І. Сучасні кадрові технології в системі державної служби України: теоретико-методологічні засади	24
	Римар М. В., Ватаманюк-Зелінська У. З. Нова економічна модель розвитку України в аспекті формування інтеграційних об'єднань у машинобудівному комплексі	31
	Романенко Є. О. Шляхи вдосконалення державної інформаційної політики України та державної комунікативної політики: дихотомія проблеми	36
	Акімова Л. М. Теоретико-методологічне обґрунтування аспектів державного регулювання ринку фінансових послуг	44
	Антонова С. Є., Вострікова Н. В. Інформаційно-аналітична підтримка прийняття управлінських рішень при державному управлінні водогосподарським комплексом України.....	49
	Лещенко С. І., Зелений В. М. Удосконалення державного регулювання інноваційної діяльності в Україні.....	56
	Корбутяк В. І., Герасимчук І. В. Необхідність розробки та основні засади новітньої концепції реформи медицини в Україні	61
	Павлов В. І., Ляхович О. О. Державне регулювання проектами державно-приватного партнерства в науково-інноваційній сфері України	67
<i>ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ</i>	Акімов О. О. Психологічні складові процесу підготовки фахівців в галузі знань «державне управління» до міжкультурної комунікації	74
	Алейнікова О. В. Управлінський аспект стійкого розвитку самоорганізованої бізнес-системи	81
	Бондарчук Н. В. Соціальні пріоритети при формуванні державної політики розвитку інноваційного потенціалу України	86
	Шпак Ю. В. Формування системи продовольчої безпеки в Україні в умовах глобалізації ринків.....	91
	Сазонець І. Л., Маланчук Л. О. Економіко-екологічні механізми державного регулювання мінерально-сировинних ресурсів	98

Зміст випуску

	Федина К. М.	
	Пріоритетні напрямки реалізації енергозбереження в регіоні.....	103
	Цимбаюк В. І., Циганюк М. В.	
	Теоретико-правові аспекти організації судово-бухгалтерської експертизи.....	107
	Шанюк В. І.	
	Діаріуш і розвиток української журналістики	110
	Ярощук В. Г.	
	Принцип екологічної безпеки у водному праві України	116
	Галкін І. Г., Іщенко О. М.	
	Особливості кваліфікації злочинів при юридичній та фактичній помилці.....	122
	Вовк Ю. Є.	
	Місце та роль уряду в системі вищих органів державної влади і управління в період директорії української народної республіки.....	126
	Мельничук Ю. І.	
	Морально-етичні принципи медіації в Україні.....	131
	Водоп'ян Т. В.	
	Окремі проблеми вирішення справ про визнання недійсними правочинів, укладених адієздатною особою	135
	Сидорук В. Й.	
	Слово, що кликало до бою	139
	Луцьок П. О., Самороков В. О.	
	Розвиток адвокатури як один зі шляхів демократизації суспільства	144
<i>ЗАРУБІЖ- НИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВ- НОГО УПРАВЛІННЯ</i>	Tomasz Wołowicz, Sylwia Ćmiel	
	Konsekwencje prawne norm zadłużenia jednostek amozządu terytorialnego według przepisów ustawy o finansach publicznych.....	149
	Іванюта П. В.	
	Роль держави в регулюванні ринкових відносин з врахуванням зарубіжного досвіду	159
	Малиновська О. А.	
	Європейський досвід інтеграції іммігрантів і уроки для України	164
	Петроє О. М.	
	Євро-інтеграційні пріоритети розвитку системи соціального діалогу в Україні	174
	Вимоги до оформлення статей.....	181

Contents of the issue

Contents of this issue

<i>THE THEORETICAL AND METHO- DOLOGICAL ASPECTS OF PUBLIC ADMINISTRATION</i>	<p>Dragan I. Formation of new administrative approaches to interaction subjects of natural resource relations 7</p> <p>Kal'nysh Y. Trends in modern constitutional process: challenges for Ukraine 13</p> <p>Kovalenko M. Theological heritage and governance: synthesis pattern 17</p> <p>Parhomenko-Kutsevil O. The modern technology personnel in the civil service of Ukraine: theoretical and methodological aspects 24</p> <p>Rymar M., Vatamanyuk-Zielinska U. New economic model of Ukraine concerning the establishment of integration associations in mechanical engineering 31</p> <p>Romanenko E. Ways to improve public policy information and Ukraine state communications policy: the dichotomy problems 36</p> <p>Akimova L. Theoretical and practical bases of the state regulation of financial services 44</p> <p>Antonov S., Vostrikova N. Information and analytical support of managerial decision making at the public administration of Ukrainian water complex 49</p> <p>Leshchenko S., Zelenuy V. Improving the regulation of innovation in Ukraine 56</p> <p>Korbutyak V., Gerasymchuk T. The need for development and the basic principles of the new concept of reform of medicine in Ukraine 61</p> <p>Pavlov V., Liakhovich O. State regulation of public-private partnerships in research and innovation field of Ukraine 67</p>
<i>THE PRACTICAL ASPECTS OF PUBLIC ADMINISTRATION</i>	<p>Akimov O. Psychological components of training in knowledge "governance" to intercultural communication 74</p> <p>Aleynikova O. Management aspects sustainable development of self-organizing business 81</p> <p>Bondarchuk N. V. Social priorities in the formation of public policy innovative potential Ukraine 86</p> <p>Shpak Yu. Formation of food security in Ukraine in globalizing markets 91</p> <p>Sazonets I., Malanchuk L. Economic and environmental state regulation of mineral resources 98</p>

	Fedina K.		
	Priority directions in realization of regional energy saving	103	
	Tsybaliuk V., Tsyhanyuk M.		
	Theoretical and legal aspects of forensic accounting.....	107	
	Shanyuk V.		
	Diariush and development of Ukrainian journalism.....	110	
	Yaroshchuk V.		
	Principle of ecological security of water law in Ukraine.....	116	
	Galkin I., Ischenko A.		
	Features of qualification of crimes attached to legal and actual errors....	122	
	Vovk Yu.,		
	Place and role of government in the higher of government and administration during the Ukrainian people's republic directory.....	126	
	Melnychuk Y.		
	Moral and ethical principles of mediation in Ukraine.....	131	
	Vodop'yan T.,		
	Some problems for handling a case for annulment transactions entered concluded incapacitated person.....	135	
	Sidoruk W.		
	A word calling in fight.....	139	
	Lutsyuk P., Samorokov V.,		
	Development of the employment as one of the ways of the democratization of society.....	144	
<i>THE FOREIGN GOVERNMENT EXPERIENCE OF PUBLIC ADMINISTRATION</i>	Thomas Wołowiec, Sylwia Ćmiel		
	Legal consequences of the standards of local government debt in a case of the act on public finance	149	
	Ivaniuta P.		
	The state's role in the regulation of the market and with regard to foreign experience	159	
	Malynovska O.		
	European experience of integration of immigrants and lessons for Ukraine	164	
	Petroye A. M.,		
	Euro-integration priorities of development system the social dialogue in Ukraine	174	
	Requirements for Authors.....	181	

Література:

1. Рейтинг підприємств високотехнологічного машинобудування України за рівнем управлінських інновацій у 2013 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://sites.kpi.kharkov.ua/HightechBiz/index.php/2014/02/07/rejting-pidpriyemstv-visokotekhnologichnogo-mashinobuduvannya-ukrayini-za-rivnem-upravlins-kih-innovatsij-u-2013-r/>.
2. Найбільші компанії машинобудування України 2012 року з приватним капіталом: версія журналу Forbes [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://sites.kpi.kharkov.ua/HightechBiz/index.php/2013/09/10/najbil-shikom-paniyi-mashinobuduvannya-ukrayini-2012-roku-z-privatnim-kapitalom-versiya-zhurnalu-forbes/>.
3. Рейтинг крупнейших корпораций мира [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://top-rating.info/catalog/1/330/>.
4. Рейтинг самых прибыльных компаний в мире [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://top-rating.info/catalog/1/515/>.
5. Пріоритети інвестиційного забезпечення модернізаційних зрушень у машинобудівній промисловості України [Електронний ресурс] : аналітична записка. — Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1598/>.

References:

1. Reitynh pidpriyemstv vvysokotekhnologichnoho mashynobuduvannya Ukrainy za rivnem upravlinskykh innovatsii [Rating high-tech engineering enterprises in Ukraine in terms of management innovation], available at: <http://sites.kpi.kharkov.ua/HightechBiz/index.php/2014/02/07/rejting-pidpriyemstv-visokotekhnologichnogo-mashinobuduvannya-ukrayini-za-rivnem-upravlins-kih-innovatsij-u-2013-r/>.
2. Naibilshi kompanii mashynobuduvannya Ukrainy 2012 roku z pryvatnym kapitalom: versiia zhurnalu Forbes [The largest engineering company Ukraine 2012 private capital: magazine Forbes], available at: <http://sites.kpi.kharkov.ua/HightechBiz/index.php/2013/09/10/najbil-shi-kompaniyi-mashinobuduvannya-ukrayini-2012-roku-z-privatnim-kapitalom-versiya-zhurnalu-forbes/>.
3. Reitynh krupneishykh korporatsyi myra [Rating of the largest corporations in the world], available at: <http://top-rating.info/catalog/1/330/>.
4. Rejting samykh pribyl'nykh kompanij v mire [Rating of the most profitable companies in the world], available at: <http://top-rating.info/catalog/1/515/>.
5. Priorytety investytsiinoho zabezpechennia modernizatsiinykh zrushen u mashynobudivnii promyslovosti Ukrainy [Priorities for investment support modernization improvements in the engineering industry Ukrain] available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/1598/>.

УДК 556.18.330.15

Романенко Є. О.

к.держ.упр., докторант кафедри державної політики та управління політичними процесами Національної академії державного управління при Президентіві України, м. Київ

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА ДЕРЖАВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОЛІТИКИ: ДИХОТОМІЯ ПРОБЛЕМИ

Romanenko E.,

Candidate of Public Administration, Doctorant of Public Policy Management and Political Processes Department National Academy For Public Administration under The President Of Ukraine, Kyiv

WAYS TO IMPROVE PUBLIC POLICY INFORMATION AND UKRAINE STATE COMMUNICATIONS POLICY: THE DICHOTOMY PROBLEMS

В межах даної статті показано, що стратегічною складовою розвитку Української держави є інформаційна політика важливим питання якої сьогодні є синхронізована реалізація Концепції державної інформаційної політики та Доктрини інформаційної безпеки України. Особливої уваги приділено прийняттю Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики», який би забезпечував впровадження єдиної чітко інтегрованої системи налагодження комунікативної взаємодії із громадськістю.

В рамках даної статті показано, що стратегической составляющей развития Украинского государства является информационная политика важным вопросом которой сегодня синхронизирована реализация Концепции государственной информационной политики и Доктрины информационной безопасности Украины. Особого внимания уделено принятию Закона Украины «Об основных принципах государственной коммуникативной политики», который бы обеспечивал внедрение единой четко интегрированной системы отладки коммуникативного взаимодействия с общественностью.

Теоретико-методологічні аспекти державного управління

Within this article shows that the strategic component of the Ukrainian state information policy important issue which is now synchronized implementation of the Concept of State Information Policy and Information Security Doctrine Ukraine. Special attention is paid to the Law of Ukraine "On Government communication policy" that would ensure the implementation of a single integrated system clearly establishing interactive communication with the public.

Ключові слова: державна інформаційна політика, державна комунікативна політика, дихотомія, інформаційний простір, інтернет-простір, інформаційне право.

Ключевые слова: государственная информационная политика, государственная коммуникационная политика, дихотомия, информационный простор, интернет-простор, информационное право.

Keywords: State information policy, State communicative policy, dichotomy, information space, Web space, information law.

Постановка проблеми

У контексті даного аспекту дослідження варто виходити із розуміння державної інформаційної політики як нормативно-правового та концептуального механізму забезпечення циркулювання інформації, як «самостійної цінності для органів державної влади, які приймають рішення в межах своєї компетентності» [1]. Її основним функціональним призначенням є інформаційне забезпечення процесів формування та реалізації державної політики. Відтак, інформація є методологічною базою для діяльності органів державної влади, оскільки вона «містить самостійну цінність яка слугує основою для розроблення нормативних документів, прийняття державно-управлінських рішень, забезпечення розвитку державної політики, а також основою для вибору відповідного варіанту її оптимізації».

Постановка завдання

Провести концептуальний аналіз державної інформаційної політики та державної комунікативної політики України.

Виклад основного матеріалу

Узагальнює методологічне відношення, пошук шляхів вдосконалення державної інформаційної політики України та державної комунікативної політики належить передусім через з'ясування дихотомії цих понять. Якщо виходити із того, що комунікація «це процес поширення інформації, механізм спілкування, то інформація являє собою лише змістовну сторону такого спілкування» [2, с. 77]. Відтак, у загальному контексті державна інформаційна політика являє собою механізм «взаємодії, спосіб спілкування, який дозволяє передавати, приймати різноманітну інформацію за

допомогою загальної системи символів та мовних знаків зокрема» [3, с.8].

Здебільшого, зміст державної інформаційної політики варто розглядати виходячи із двох контекстів як: механізм контролю засобів масової інформації над органами державної влади та допуску їх до суспільно-значимої інформації; та з позиції володіння та використання ними цієї інформації в рамках уособлення ними «четвертої влади» [4, с. 166]. У широкому контексті, державна інформаційна політика являє собою «особливу сферу життєдіяльності людей (політиків, вчених аналітиків, журналістів, слухачів та читачів і т.д.), яка пов'язана з відтворенням та поширенням інформації, яка задовольняє інтереси держави та громадянського суспільства, і спрямована на забезпечення творчого, конструктивного діалогу між ними та їх представниками» [5, с. 12]. Виходячи із цього державна інформаційна політика являє собою певну здатність та можливість суб'єктів політичної та державно-управлінської діяльності здійснювати вплив на «свідомість, психіку людей, їх поведінку та діяльність за допомогою інформації в інтересах держави та громадянського суспільства» [6, с.11-12]. Однак, такий підхід до змісту державної інформаційної політики є достатньо обмеженим, оскільки залишає осторонь її поширення таку сферу, як розроблення та реалізацію інформаційних технологій, а це безумовно не дозволяє виробити ефективні шляхи її оптимізації.

У постмодерному варіанті державної інформаційної політики під нею варто розуміти «особливу діяльність по досягненню соціально значимих цілей» [7, с. 10] З огляду на це, одним із шляхів її вдосконалення має бути забезпечення розвитку інформаційної сфери життя суспільства за допомогою відповідних ресурсів, які у першу чергу,

мають бути спрямовані на захист національних інтересів в інформаційній сфері, гарантуючи оптимізацію процесів інформаційної взаємодії у всіх сферах життєдіяльності суспільства та держави. Питання національних інтересів в інформаційній сфері, які детерміновано накладаються на відповідну ідеологічну систему держави сьогодні недостатньою мірою закріплені в нормативно-правовій базі України в результаті чого порушується й функціональна стратегія вдосконалення державної інформаційної політики. На нашу думку, стратегічно державна інформаційна політика має забезпечувати формування певної ідеологічної системи державного управління, чітко відображаючи національні інтереси України та стратегічні напрямки її розвитку.

В межах даного дослідження надзвичайно важливо виходити із розуміння мети державної інформаційної політики, яка на думку *Дж.Мартіна*, передусім спрямована на «ідентифікацію інформаційних потреб суспільства, розроблення засобів задоволення цих потреб, стимулювання ефективного використання інформаційних ресурсів» [8, с. 237]. Відтак, постає питання про інституціоналізацію механізмів забезпечення доступу громадян до інформації, шляхом створення відповідних структур, які б забезпечували такий доступ. У сучасному світі, діяльність таких структур у сфері реалізації державної інформаційної політики є достатньо незбалансованою, оскільки включає різні напрямки її реалізації та широкий спектр надання інформаційних послуг від інформаційних технологій, інновацій, телекомунікацій до розроблення державної ідеології та реалізацію національної ідеї. Основним функціональним спрямуванням таких структур має виступати реалізації державної інформаційної політики у сфері побудови національно регламентованого інформаційного простору, який би являв собою «сукупне поєднання інформаційних сфер громадського суспільства, державної влади та місцевого самоврядування» [9, с. 23].

Такий контекст аналізу змісту інформаційної політики ставить питання про основні напрямки її реалізації, серед яких:

- розвиток національного інформаційного простору (питання пов'язані з діяльністю засобів

масової інформації та комунікації, інформаційних агентств, телекомунікацій, бібліотек, архівів тощо);

- розвиток інформаційного суспільства (вироблення та використання новітніх ІКТ та упровадження заснованих на них формах діяльності – Е-уряд, Е-банкінг, електронний документообіг тощо);

- розвиток офіційної комунікації (процеси інформування громадськості, формування позитивного іміджу держави тощо);

- забезпечення інформаційної безпеки держави (захист інформаційного суверенітету, забезпечення інформаційних прав та свобод громадян, визначення режимів функціонування інформації тощо) [10].

Інформаційна політика України, на нашу думку, має бути передусім спрямована на формування ефективних інформаційних систем, які б забезпечували надання суб'єктам державно-управлінської діяльності інформації, яка б дозволяла їм приймати найбільш оптимальні управлінські рішення. Складовою таких інформаційних систем є інформаційні ресурси під якими необхідно розуміти певні дані «які обробляються персоналом за допомогою певних технологічних процедур і перетворюються в інформацію для прийняття державно-управлінських рішень» [11, с. 77]. Саме тому, тут простежується певна діалектичність, з одного боку інформаційна політика має бути спрямована на формування певних інформаційних ресурсів, з іншого боку, вони у свою чергу, забезпечують її вдосконалення. З позиції *В.Ф.Шаркова* інформаційні ресурси держави є її головним надбанням, їх кількість, якість та доступність визначають рівень розвитку держави, її статус у світовому співтоваристві, впливають на становище та політику держави і є визначальним фактором політичного розвитку» [11, с. 83]. З огляду на це, постає питання розроблення інформаційних систем здатних забезпечити органи державної влади ефективними комунікативними ресурсами.

Враховуючи різні концепти державної інформаційної політики під нею необхідно розуміти «діяльність органів державної влади та управління з розроблення комплексу заходів по виявленню та задоволенню інформаційних потреб суспільства в межах єдиного інформаційного та культурного простору, шляхом розроблення,

запровадження та ефективного використання сучасних інформаційних продуктів та технологій» [12, с. 279]. Такий підхід до методології розуміння змісту державної інформаційної політики повинен мати чітке нормативно-правове забезпечення, що дозволить ідентифікувати основні шляхи та напрямки її оптимізації. В Указі Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 31 жовтня 2001 року «Про заходи щодо вдосконалення державної інформаційної політики та забезпечення інформаційної безпеки України» зазначено, що першочерговими завданнями в державній інформаційній політиці України є:

- розгляд проекту Концепції роздержавлення засобів масової інформації в Україні;
- забезпечення законодавчої бази для запровадження в Україні системи Суспільного телебачення і радіомовлення з урахуванням пропозицій Президента України до Закону України «Про створення системи Суспільного телебачення і радіомовлення України»;
- законодавче розв'язання проблеми забезпечення конституційних прав громадян на інформацію та захисту журналістів і засобів масової інформації від переслідування в суді за критику (відповідальність за поширення недостовірної інформації, її спростування та відшкодування, пов'язаної з її поширенням, моральної шкоди);
- розробка Концепції розвитку телерадіоінформаційного простору України;
- розробка Концепції розвитку в Україні глобальних інформаційних мереж;
- розробка Концепції інформаційної безпеки України;
- розробка Інформаційного кодексу України.

Враховуючи даний контекст нормативно-правового забезпечення інформаційної політики України, варто відзначити, що «наявні концепції, стратегії тощо в інформаційній сфері мають на жаль поки що фрагментарний характер (спрямовані передовсім на створення науково-технічної та технологічної бази переходу України до інформаційного суспільства, зокрема за рахунок розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури та новітніх інформаційних технологій) та позбавлені системної цілісності регулюючих документів» [32, с. 637]. Варто вказати також і на той факт, що у Законі України «Про

інформацію» надзвичайно широко трактуються основні напрямки державної інформаційної політики включаючи від «створення інформаційних систем і мереж інформації, розвитку електронного урядування» до «сприяння міжнародній співпраці в інформаційній сфері та входження України до світового інформаційного простору.

Відповідно до цього, в все більшій актуальності на нашу думку сьогодні набуває питання розробки та затвердження Єдиного Кодексу державних документів щодо управління інформаційною сферою, який у різних концепціях вітчизняних експертів має свою назву. У підтвердження цього, *В.К.Конах* наголошує на розробленні керівного документу державної політики (КДДП), який би у даному напрямі охоплював дві глобальні складові державного управління інформаційною сферою:

- *інформаційно-технологічний* – пов'язаний з рішеннями щодо створення технологічної бази переходу України до інформаційного суспільства, розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури, вироблення та використання ІКТ та упровадження заснованих на них формах діяльності тощо;
- *інформаційно-змістовний* – пов'язаний з діяльністю ЗМІ та ЗМК (зокрема в мережі Інтернет), вирішенням проблем соціальної та правової відповідальності ЗМІ перед суспільством, забезпеченням інформаційних прав і свобод громадян, наповненням вітчизняного і світового простору позитивною інформацією про Україну тощо [14].

Враховуючи певне концептуальне та нормативно-правове забезпечення інформаційної та комунікативної сфер українського суспільства, особливо її інформаційно-безпековий напрям, що представлено у Доктрині інформаційної безпеки України, актуалізується питання про затвердження Законом України «Доктрини державної інформаційної політики», як найвищого рівня документу, який би забезпечував регламентацію даної сфери. У даному документі «мають бути відображені мета, керівні принципи, основні пріоритети напрями, шляхи реалізації державної інформаційної політики, а також наведено визначення самого терміну «інформаційна політика держави», з урахуванням головних особливостей сучасного етапу розвитку української державності»..

При розробленні технологічного змісту «Доктрина державної інформаційної політики», необхідно уникати декларативності певних її положень, спрямовуючи його на деталізований виклад у формі необхідності прийняття відповідних нормативних документів серед яких:

- *Концепція розвитку національного інформаційного простору* (щодо діяльності традиційних ЗМІ та новітніх ЗМК, Інтернету, інформаційних агентств, бібліотек, архівів книговидавництва, телекомунікацій тощо);

- *Концепція розвитку офіційної комунікації* (щодо розвитку відповідного інституційного складника, процесів інформування громадськості, формування іміджу, брендінгу тощо) [15].

Важливим питанням у напрямку оптимізації державної інформаційної політики України є реалізація відповідних безпекових функцій держави щодо захисту інтересів суб'єктів інформування громадськості. Особливої ваги у даному контексті зі слів Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини набувають питання удосконалення судової практики при розгляді спірних проблем в інформаційній сфері. Виходячи із цього на її переконання держава повинна знайти спосіб захищати журналістів, які володіють інформацією, небезпечною для їхнього життя, а громадян – від посягань мас-медіа на їхню честь і гідність. Для цього, з позиції *Уповноваженого з прав людини*, насамперед необхідно:

- законодавчо визначити порядок встановлення судами розмірів завданої моральної шкоди у сфері інформаційних відносин (цей порядок має враховувати у кожному конкретному випадку територію розповсюдження недостовірних відомостей, час та мету, з якою розповсюджувалась інформація, обсяг та характер розповсюдженої інформації, внаслідок якої було завдано моральної чи матеріальної шкоди конкретній особі);

- встановити законом, що після визначення судом розміру моральної шкоди державне мито за розгляд справи в інших інстанціях сплачується у встановлених законодавством розмірах, враховуючи визначений судом розмір відшкодування моральної шкоди (реалізація цієї пропозиції сприятиме зменшенню звернень до судових інстанцій з вимогою перегляду справ та

збільшенню укладання мирових угод по зазначених судових справах);

- встановити поетапний порядок розгляду цих справ, доцільно спочатку вирішувати питання щодо достовірності або недостовірності інформації, у разі визнання інформації недостовірною – вирішувати питання про її спростування та доцільність встановлення розміру моральної шкоди (такий порядок сприятиме зростанню укладання мирових угод після першого етапу судового розгляду) [16].

Керуючись такими міркуваннями уповноважений із прав людини, наголошує на необхідності внесення зміни до чинних законів щодо подання документів про реєстрацію засобів масової інформації. Зокрема, якщо серед співзасновників є юридичні особи, відомості мають подаватися і про них, обов'язково повинні зазначатися відомості про частку капіталу співзасновників юридичної особи. У випадку, коли співзасновниками юридичної особи, яку засновує засіб масової інформації, є й інші юридичні особи, для реєстрації мають подаватися і відомості про них та про розподіл частки капіталів між ними. Такі відомості про засновників юридичних осіб мають подаватися доти, доки не буде встановлений дійсний розподіл капіталів серед співзасновників, у тому числі опосередкованих засновників. Така інформація необхідна для встановлення дійсної частки іноземного капіталу, який контролює діяльність засобів масової інформації, зареєстрованих в Україні [17].

Важливим питанням у сфері інформаційної політики України сьогодні також залишається проблема законодавчого врегулювання статусності подачі інформації в Інтернет-просторі. Передусім, мова йде про законодавче визначення відповідальності за розміщення в Інтернет-просторі неправдивої інформації, чи інформації, що ображає честь та гідність людини. Відповідно до діючого законодавства, «відповідальність за порушення особистих немайнових прав особи внаслідок поширення про неї та (або) членів її сім'ї недостовірної інформації регулюються Цивільним Кодексом України (ЦКУ) : зокрема, особа чиї права порушено, згідно пн. 1 ст. 277 ЦКУ, має право на відповідь, а також на спростування цієї інформації, саме ж спростування, у відповідності до пн. 4 ст.

277 ЦКУ, здійснюється особою, яка поширила інформацію».

Тут, відразу ж постає технологічне питання, як в Інтернет-просторі простежити авторство того чи іншого повідомлення, оскільки «більшість Інтернет-користувачів залишають свої тексти на різних форумах чи сайтах анонімно» [18]. На сьогодні існує реальна складність законодавчо ефективного вирішенні даного питання, оскільки лише за умови, якщо не вдається встановити поширювача неправдивої інформації, «фізична особа чиї права порушено, згідно п. 4 ст. 277 ЦКУ, має право звернутися до суду із заявою про встановлення факту недостовірності цієї інформації та її спростування».

Певною мірою розв'язанню даної проблеми слугує Постанова Верховного суду України «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи» від 27.02.2009 р., відповідно до пункту 12, якої «позивачу рекомендується у разі поширення оспорюваної інформації в мережі Інтернет відшукати належного відповідача, тобто автора відповідного інформаційного матеріалу, якщо ж особу автора інформації не вдасться встановити, то позов слід пред'являти до власника сайту, дані про якого, за рекомендаціями зазначеної постанови».

Найбільшу ефективність у вирішенні даного питання сьогодні засвідчує Європейський суд з прав людини, який 10 жовтня 2013 р. прийняв Постанову № 294 згідно з якою визначив коло відповідальності за коментарі на сайтах, відтак у різі «якщо на сайтах є можливість залишати анонімні коментарі, адміністрація сайтів зобов'язана нести за них відповідальність, окрім того, анонімні образливі коментарі є предметом юрисдикції тієї країни, для якої вони доступні [20].

Важлива роль у даному процесі належить Закону України «Про захист персональних даних», який має стратегічно суспільно-політичне значення для держави, забезпечуючи позитивні демократичні перетворення у суспільстві, законодавчо врегульовуючи конституційні положення щодо права кожного громадянина на захист конфіденційної інформації про себе.

З огляду на наведені вище тенденції функціонування інформаційно-комунікативної сфери України, стратегічної ваги сьогодні

набувають питання законодавчого врегулювання різних аспектів її розвитку відповідно до вимог, потреб та викликів Українського суспільства, а також і світової практики, де вже успішно апробовані відповідні законодавчі технології їх вирішення. Майже одностайною залишається позиція вітчизняних експертів, які наголошують на особливій доцільності вдосконалення відповідних законів, які регламентують інформаційно-комунікативну сферу суспільства не лише «шляхом затвердженням змін до чинних законів чи розробкою нових, скерованих на вирішення найбільш гострих питань, а шляхом кодифікації – розробки та прийняття Інформаційного кодексу України» [21]. Його необхідність вперше була визначена Указом Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 31 жовтня 2001 року «Про заходи щодо вдосконалення державної інформаційної політики та забезпечення інформаційної безпеки України» та законодавчо закріплена в «Основних засадах розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки». Проте, й досі концептуальна доцільність прийняття Інформаційного кодексу в Україні не знайшла належного технологічного забезпечення, що негативно позначається на розвитку всієї інформаційно-комунікативної системи держави.

На думку експертів у сфері інформаційного права такий кодекс «дозволить упорядкувати всі інформаційні відносини в Україні у рамках чіткої ієрархії законів і єдиної системи правових норм і понять, об'єднавши механізми регулювання провідних суспільних відносин, об'єктом яких є інформація незалежно від форми, способу, засобу чи технології її прояву, а також має чітко визначити об'єкт, предмети інформаційного права, суб'єкти інформаційних правовідносин, правовий режим доступу до інформації, передбачити механізми забезпечення інформаційного суверенітету України та забезпечення інформаційної безпеки громадян, суспільства та держави як складових національної безпеки України» [22].

Відтак, на сьогодні в Україні хоча і прийнято низку законів та розроблено низку законопроектів, які покликані вирішити важливі проблеми оптимізації та розвитку інформаційної сфери, більшість із них сьогодні регулюють діяльність в інформаційній сфері держави та приводять її у

відповідність із законодавством Європейського Союзу, однак «документів вищого рівня – доктрин, стратегій з гуманітарних аспектів інформаційної політики, зокрема щодо розвитку національного інформаційного простору та розвитку офіційної комунікації досі не прийнято» [23, с. 22]. На думку В.К.Кохана «така ситуація пов'язана передовсім з тим, що з часів незалежності державна політика України в інформаційній сфері була скерована насамперед на створення науково-технічного, технологічного підґрунтя та інфраструктури для переходу держави до інформаційного суспільства» [24]. У такий спосіб, це підтверджує, те, що на сьогодні в Україні відсутній стратегічний документ, який на загальнодержавному рівні визначав би основні пріоритети, напрями, засади, принципи та шляхи реалізації політики держави щодо реалізації її інформаційно-комунікативних функцій. Більше того комунікативна складова держави виключно чітко не відокремлена від інформаційної, а відтак і не має належного концептуального, технологічного та функціонального забезпечення, що також дестабілізує позначення на життєдіяльності її суспільної сфери.

На нашу думку методологічна дихотомія, щодо розуміння предметності державної інформаційної й державної комунікативної політики та шляхів їх оптимізації полягає саме в тому, що остання стратегічно зорієнтована на забезпечення органів державної влади комунікативними ресурсами та розвиток відповідних комунікативних систем взаємодії органів державної влади та громадськості. Під комунікативною системою в даному відношенні, варто розуміти самостійний елемент державної комунікативної політики, який являє собою «сукупність інформації, інформаційних потоків, які забезпечують узгодження в управлінні; простір в межах якого формуються та функціонують органи державної влади; форму взаємодії людей, спрямовану на виконання певних суспільнозначимих функцій; соціотехнічну систему, де системоутворюючим компонентом виступає людина, сукупність взаємодіючих людей» [25]. Відтак, необхідною умовою сталого розвитку суспільства є налагодження інформаційної взаємодії між органами державної влади, в середині їх, а також в середині суспільства.

З огляду на те, що стратегічною складовою розвитку Української держави є інформаційна політика важливим питання якої сьогодні є синхронізована реалізація Концепції державної інформаційної політики та Доктрини інформаційної безпеки України. Особливої ваги сьогодні набуває проголошення загальноновизнаної національної стратегії інформаційного розвитку та прийняття Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики», який би визначав інституційні засади її реалізації, шляхом створення уніфікованих структур в системі органів державної влади, які б забезпечували впровадження єдиної чітко інтегрованої системи налагодження комунікативної взаємодії із громадськістю.

Література:

1. Коновченко С. В. Власть, общество и коммуникации [Текст] / С. В. Коновченко — Ростов на Дону : [б. и.], 2013.
2. Коновченко С. В. Информационная политика [Текст] : монография / С. В. Коновченко, А. Г. Киселев. — М. : РАГС, 2013. — 459 с.
3. Авсеенко Н. А. Теория и практика межкультурной коммуникации [Текст] / Н. А. Авсеенко. — М. : [б. и.], 2005. — 784 с.
4. Маклюен М. Понимание Медиа: Внешние расширения человека [Текст] / М. Маклюен; пер. с англ. В. Г. Николаева. — М. : Жуковский; КАНОН-пресс Ц; Кучково поле, 2003. — 464 с.
5. Попов В. Д. Информациология и информационная политика [Текст] / В. Д. Попов — М. : [б. и.], 2011. — 388 с.
6. Collins I. Grand Strategy. Principles and Practices [Text] / I. Collins. — Annapolis : Matiland, 2013. — 297 p.
7. Резник Ю. М. Гражданское общество как феномен цивилизации [Электронный ресурс] / Ю. М. Резник. — Режим доступа : <http://www.mzst.ru/pages/13-ju.m.-reznik-grazhdans-koe-obshhestvo-v.html>.
8. Мартин У. Дж. Информационное общество [Текст] / У. Дж. Мартин — М. : [б. и.], 2009. — 505 с.
9. Нисневич Ю. А. Информационная политика России: проблемы и перспективы [Текст] / Ю. А. Нисневич. — М. : [б. и.], 2009. — 511 с.
10. Кохан А. І. Державна комунікативна політика — механізм ефективної діяльності інституту публічної влади в Україні / А. І. Кохан // Вісник НАДУ «Держвне управління: теорія та практика» [Текст]. — 2011. — №1. — С. 2—8.
11. Шарков Ф. И. Основы теории коммуникации и коммуникативной политики [Текст] / Ф. И. Шарков. — М. : [б. и.], 2012. — 547 с.
12. Плитко А. Г. Государственная информационная политика в контексте развития современного государства [Текст] / А. Г. Плитко. — М. : [б. и.], 2012. — 517 с.
13. Додонов О. Г. Информационная политика органов державної влади: напрями удосконалення [Текст] / О. Г. Додонов, О. В. Литвиненко, С. О. Янішевський // Стратегія розвитку України: теорія і практика. — К. : НІСД, 2002. — 711 с.
14. Кохан В. К. Національний інформаційний простір України: проблеми формування та державного регулювання

[Електронний ресурс] : аналітична доповідь / В. К. Комах. — Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/public/File/2013_table/1119_dop.pdf.

15. Дубов Д. В. Проблеми нормативно-правового забезпечення інформаційного суверенітету в Україні [Електронний ресурс] : аналітична записка / Д. В. Дубов. — Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1466/>.

16. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні [Електронний ресурс] / Н. Карпачова. — К. : [б. в.], 2010. — С. 67—68. — Режим доступу : http://www.ombudsman.kiev.ua/dopovid_5/d_05_3_2.htm 3.2.

17. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні у 2006 та 2013 рр. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.ombudsman.kiev.ua/dopovid_5/d_05_3_2.htm 3.2.

18. OECD Broadband Portal [Electronic resource]. — Access mode : <http://www.oecd.org/sti/broadband/oecdbroadbandportal.htm>.

19. Про затвердження переліку закордонних дипломатичних установ України, у складі яких утворюються культурно-інформаційні центри [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 213-рвід 19.04.2006 р. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/213-2006-%D1%80>.

20. Making an Internet news portal liable for the offensive online comments of its readers was justified: the European Court of Human Rights. ECHR 294 (2013), 10.10.2013 [Electronic resource]. — Access mode : [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng-press/pages/search.aspx?i=003-4529626-5466299#{"itemid":\["003-4529626-5466299"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng-press/pages/search.aspx?i=003-4529626-5466299#{).

21. Дрожжинов В. И. Электронные правительства и повышение конкурентоспособности стран – членов ЕС / В. И. Дрожжинов, А. А. Штрик // Технологии информационного общества — Интернет и современное общество [Текст] : Труды VIII Всероссийской объединенной конференции (8 – 11 ноября 2005 г., г. Санкт-Петербург). — СПб. : [б. и.], 2005. — С. 140 — 157.

22. Додонов О. Г. Інформаційна політика органів державної влади: напрями удосконалення [Текст] / О. Г. Додонов, О. В. Литвиненко, С. О. Янішевський // Стратегії розвитку України: теорія і практика. — К. : НІСД, 2002. — 711 с.

23. Баровська А. В. Оптимізація структури керівних документів державної політики (на прикладі інформаційної політики) [Текст] : аналітична доповідь / А. В. Баровська. — К. : НІСД, 2011. — 46 с.

24. Комах В. К. Національний інформаційний простір України: проблеми формування та державного регулювання [Електронний ресурс] : аналітична доповідь / В. К. Комах. — Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/public/File/2013_table/1119_dop.pdf.

25. Концепція реформування законодавства України у сфері суспільних інформаційних відносин. Затверджено та взяте за основу рішенням Урядової комісії з питань інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів виконавчої влади (протокол № 7 від 06.10.2000 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://ndcpi.org.ua/jurnal/16_12.htm.

References

1. Konovchenko, S.V. (2013), *Vlast', obshchestvo i kommunikacii* [Authority, society and communications], Roston-na-Donu, Russian Federation.

2. Konovchenko, S.V. and Kiselev, A.G. (2013), *Informacionnaja politika* [Information politics], Publishing center of the Russian presidential academy of Public administration, Moscow, Russian Federation.

3. Avseenko, N.A. (2005), *Teoriya i praktika mezhhkul'turnoj kommunikacii* [Theory and practice of intercultural communication], Moscow, Russian Federation.

4. McLuhan, M. (1994), *Understanding media: the extensions of man*, First MIT Press edition, USA.

5. Popov, V.D. (2011), *Informaciologija i informacionnaja politika* [Informationology and indormation politics], Moscow, Russian Federation.

6. Collins, J.M. (2013), *Grand Strategy. Principles and Practices*. Naval Institute Press, Annapolis, Md, USA.

7. Reznik, Ju.M. (2007), "Civilsocietys as a phenomenon of civilization", *Civil Society: Theory and Practice*, available at: <http://www.mzst.ru/pages/13-ju.m.-reznik-grazhdanskoe-obshchestvo-v.html>, (Accessed 6 April, 2014).

8. Martin, W.J. (1988), *The global information society*, Gower Publishing, London, UK.

9. Nisnevich, Ju.A. (2009), *Informacionnaja politika Rossii: problemy i perspektivy* [Information politics of Russia: problems and perspectives], Moscow, Russian Federation.

10. Kokhan, A.I., (2011), "Governmentcommunication policy as the mechanism for the efficient operation of the institute of public authorities in Ukraine", *Visnyk NADU «Derzhvne upravlinnia: teoriia ta praktyka»*, vol. 1, pp. 2-8.

11. Sharkov, F.I. (2012), *Osnovy teorii kommunikacii i komunikativnoj politiki* [Fundamentals of the communication theory and communication policy], Moscow, Russian Federation.

12. Plitko, A.G. (2012), *Gosudarstvennaja informacionnaja politika v kontekste razvitiya sovremennogo gosudarstva* [State information policy in the context of the modern state], Moscow, Russian Federation.

13. Dodonov, O.H. Lytvynenko, O.V. and Yanishevs'kyj, S.O. (2002), *Informatsijna polityka orhaniv derzhavnoi vlady: napriamy udoskonalennia* [Information policy of public authorities: directions for improvement], National institute for strategic studies, Kyiv, Ukraine.

14. Konakh, V.K. (2013), "National informationspace of Ukraine: problem formulation and state regulation", *National institute for strategic studies*, available at http://www.niss.gov.ua/public/File/2013_table/1119_dop.pdf, (Accessed 21 March).

15. Dubov, D.V., "Regulatory support problems of information sovereignty in Ukraine", *National institute for strategic studies*, available at <http://www.niss.gov.ua/articles/1466/>, (Accessed 26 April).

16. Ukrainian parliament commissioner for human rights (2010), "Annual report of the Ukrainian parliament commissioner for human rights about observance and protection of human rights and freedoms in Ukraine", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0001715-11>, (Accessed 15 February 2014).

17. Ukrainian parliament commissioner for human rights (2013), "Annual report of the Ukrainian parliament commissioner for human rights about observance and protection of human rights

and freedoms in Ukraine”, available at: http://www.ombudsman.kiev.ua/dopovid_5/d_05_3_2.htm 3.2, (Accessed 29 April 2014).

18. The Organisation for Economic Co-operation and Development, “A range of broadband-related statistics gathered by the OECD”, available at <http://www.oecd.org/sti/broadband/oecdbroadbandportal.htm>, (Accessed 2 May 2014).

19. Cabinet of Ministers of Ukraine (2006), “Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval the list of foreign diplomatic missions of Ukraine, in which cultural and information centers will be established””, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/213-2006-%D1%80> (Accessed 11 May 2014).

20. European court of human rights (2013), “Chamber judgment in the case of Delfi AS v. Estonia "Making an Internet news portal liable for the offensive online comments of its readers was justified””, available at: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng-press/pages/search.aspx?i=003-4529626-5466299#{"itemid":\["003-4529626-5466299"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng-press/pages/search.aspx?i=003-4529626-5466299#{), (Accessed 14 February 2014).

21. Barovs'ka, A.V. (2011), *Optymizatsiia struktury kerivnykh dokumentiv derzhavnoi polityky (na prykladi informatsijnoi polityky)* [Optimization of government policy documents], National institute for strategic studies, Kyiv, Ukraine.

22. Government Commission on information and analytic support of the authorities (2000), “Conception of Ukrainian legislation reform in the field of public relations information”, available at: http://ndcpi.org.ua/jurnal/16_12.htm, (Accessed 30 January 2014).

23. Drozhzhinov, V.I. and Shtrik, A.A. (2005), “E-government and augmentation of competitiveness of the EU member states”, *Tehnologii informacionnogo obshchestva – Internet i sovremennoe obshchestvo* [Information Society Technologies – Internet and Modern Society], VIII Vserossijskaja ob'edinennaja konferencija [VIII All-Russian Joint Conference], Sankt-Peterburg, Russian Federation, 8.11. – 11.11.2005, pp. 140-157.

УДК 351

Акімова Л. М.,

к.е.н., доцент кафедри фінансів та економіки природокористування
Національного університету водного господарства
та природокористування, м. Рівне

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ АСПЕКТІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Akimova L.,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Finance and Environmental Economics Department,
National University of Water Management and Nature Resources Use, Rivne

THEORETICAL AND PRACTICAL BASES OF THE STATE REGULATION OF FINANCIAL SERVICES

У статті описано процес становлення державного регулювання ринку фінансових послуг та його інституціональне забезпечення. Розглянуто основні складові елементи механізму державного регулювання даного сегмента. Крім того, розглянуто шляхи підвищення ефективності державного регулювання ринку фінансових послуг.

В статье описан процесс становления государственного регулирования рынка финансовых услуг и его институциональное обеспечение. Рассмотрены основные составляющие элементы механизма государственного регулирования данного сегмента, а также пути повышения эффективности государственного регулирования рынка финансовых услуг.

The process of government regulation formation of the financial services market and its institutional support is described in the article. Basic components of this segment government regulation, as well as the ways of increasing effectiveness of government regulation of financial services, are considered.

Ключові слова: ринок фінансових послуг, державне регулювання ринку фінансових послуг, механізм державного регулювання ринку фінансових послуг.

Ключевые слова: рынок финансовых услуг, государственное регулирование рынка финансовых услуг, механизм государственного регулирования рынка финансовых услуг.

Keywords: financial services market, government regulation of the financial services market, the mechanism of government regulation of the financial services market.